

Kossuth.

Valamikor, mikor a magyarság nem állíthatott neki szobrot, azzal vigasztalták magukat jövő-menő nemzedékek: Minek a szobor, mely nagyságára és dicsőségére figyelmeztessen? Miért a holt márvány, mikor élő, a nemzet szívében kipusztíthatlanul élő érzésekből szebben kialakul az Ő emléke? Minek neki kő- és emléktábla? Nem élő szobor-e minden magyar, kit Ő szabadított fel? Nem ragyogó emléktábla-e minden független jobbágy nyílt és tiszta arca, melyről az Ő dicsősége olvasható?

A *kényszerűség* ím metaforákkal ajándékozta meg a képzeletet, vigasztalásul azért, hogy az emlékezés nem örökíthette meg a márvány és bronz halhatatlanságával a szabadság halhatatlan magvetőjét.

Ámde múlik az idő, nemzedékek tűnnek és születnek, trónok hullanak a semmiségbe, tekinteteket és akadályokat söpör el útjából a mértfőldeket lépő történelem és — áll a szobor.

Szép-e? Hű-e? Kifejezi-e az eszmét, mely egy korszakot éltetett? Megvannak-e benne az álmok és vágyak, melyeket élő mása valamikor egy rajongó nemzedék lelkébe vetett? Benne van-e a kőben a «szív» és «fantázia» embere? Utal-e a szónoktitánra, akinek ereje a történelemben alig ismétlődő csodát művelt: *egy* érzésűvé forrasztotta össze a magyarságot? Kifejezi-e szenvedéseit, rabságát, száműzetését és mindezek dacára örök optimizmusát s ebből fakadó legyőzhetetlen akarateréjét? Sejtet-e valamit az ígésző nagyságból, mely az utolsó kis kunyhó szívének is gazdája volt?

A kő nem írhat életrírást s eszméket is csak korlátozottan fejezhet ki. Kossuthnak bármily művészi szobra készül is: csak töredékben állíthatja elénk az eszményeknek a magyar nemzet szívében és képzeletében élő gazdagságát. Kőbe véshető-e a láng ereje, fénye és melegsége? A művészet egyetlen kifejezési ága erőtlen ahhoz, hogy egy korszak dicsőségét, egy nagy embert s az emberekben élő ideált együttesen elevenítse meg: mindezt a különböző művészetek orchesztrális együttese is csak tökéletlenül érzékeltethetné számunkra.

De már áll a szobor s a gondolat visszatér: Van-e szüksége reá a soha nem halványodó Kossuth-ideálnak, hogy a szobor *kifejezze*? A szobor talán csak emlékeztetésre vágyik... A Magvetőt látjuk benne, ki a függetlenség és szabadság eszméit vetette el s ez eszmék földézésekor Kossuthra gondolunk és gondolatunkba beleköltözik az ő nagysága, életrekél benne egy nemzet szeretete, hódolata és rajongása: plasztikusabban, tündöklőbben és koncentráltabban, mint aminek kifejezésére a márvány képes.

n. y.

Színházi szemle.

Hegedüs Lórántnak a Nemzeti Színházban bemutatott *Kossuth*-ja nyilván Herczeg Ferenc *Hid*-jának hatása alatt íródott. E nagysikerű színmű példája nélkül aligha jutott volna eszébe a szerzőnek, hogy a mai magyar életnek majdnem közvetlen történelmi közeléből merítsen tárgyat, még kevésbbé pedig, hogy reformkorszakunk legnagyobb alakjait vezesse színpadra. Am ami a *Hid*-ban sikerült, elhibázódott a *Kossuth*-ban. Amott egy vezető gondolat egységbe fűzte a felvonásokat, itt az öt kép között más összetartó